

dorff er 28. April 1929 næsten 60 Aar gammel afgaaet ved Døden.

I sin smukke Biografi i svensk hist. Tidsskr. (XLIX 239 ff.) minder Eli Heckscher om, at H. tilhørte den lille Kreds af højt-begavede Mænd, som i Aarene op imod Verdenskrigen betegnedes som »Unghöger«. Ikke alene i svensk Politik har den sat Spor; ogsaa indenfor Historieforskningen har den i høj Grad gjort sig gældende. Adskillige af dem var Elever af Harald Hjärne; alle var de paavirket af hans Syn paa Sveriges Stormagtstid, dens Mænd og deres historiske Indsats. Til Omvurderingen af Karl XII-Tiden har ogsaa H. ydet væsentlige Bidrag, først ved sin Doktorafhandling: *Bidrag till det stora nordiska krigets förhistoria* (1897), som fremdrog August af Sachsens Betydning for den svenske Politik, ved en Række Specialafhandlinger og derefter ved Bogen om *Karl XII och Lewenhaupt* (1902), som forøger Generalens og formindsker Kongens Ansvar for den store Katastrofe.

Efterhaanden udvidede H. sin Studiekreds. Af *Sveriges traktater* har han udgivet store Dele af V. og VI. Bd. Som Rektor ved Handelshøjskolen overtog han forskellige økonomisk-historiske Arbejder, navnlig en Skildring af *Sveriges riksbank 1668—1918* (1919—20). Vigtigere og mere i Overensstemmelse med hans Interesser var det, at han i den senere Del af sit Liv kom til fortrinsvis at beskæftige sig med Sveriges Historie i det 19. Aarh. Talrige Afhandlinger og Artikler, delvis samlet i Bøger, vidner om hans overordentlige Arbejdsevne. *Illusioner och verklighet, studier över den skandinaviska krisen 1864* (1914) var baaret af en stærk Beundring for Bismarck og af Uvilje mod den nordiske Skandinavisme, medens *Från Karl XV dagar* (1924) var stærkt kritisk i Vurderingen af denne Konge. Betydeligere er hans Skildring i XII. Bd. af *Sveriges historia till våra dagar* (1923).

Som Repræsentant for svenske Historikere deltog H. i de senere Aars internationale videnskabelige Samarbejde. Danske Historikere vil fra de forskellige Sammenkomster bevare Mindet om interesseret Medvirken og vennesælt Samvær. Ax. L.

Paa Tilskyndelse af Professor Eli Heckscher har Ledelsen af Handelshögskolan i Stockholm og Stockholm Högskolas Myndigheder samvirket ved Oprettelsen af et *Institut för ekonomisk historia*, som skal begynde sit Arbejde i dette Efteraar. Et Skridt henimod Samling af Stockholms højere Lærestalter, henimod Dannelsen af et Universitet er dermed sket. Der skal undervises ved det nye Institut, men i første Række skal der gøres viden-

skabeligt Arbejde af yngre Folk under ældres Vejledning til en vis Grad paa samme Maade og i samme Retning som det danske Institut for Historie og Samfundsøkonomi (P. Munch i Historisk Tidsskrift 9. R. V 331. — E. Heckscher i *Ekonomien* 1929: 1). Den førende Kraft i dette Foretagende vil blive Professor Eli Heckscher, ikke mindst efter at Handelshögskolans Ledelse til Gavn for ham har taget Initiativ til Oprettelsen af et nyt Professorat i økonomisk Historie uden Forelæsningspligt eller Examinationsarbejde ved selve Handelshögskolan.

Nylig er ogsaa oprettet et Professorat for Dr. Niels Ahnlund, et Professorat ved Stockholm Högskola. Selv om det ikke er direkte udtrykt, sigter det ny Embede fortrinsvis mod Stads-historie. Stockholm Stad er Donator.

Dr. Bertil Thyresson har i sin Bog *Sverige och det protestantiska Europa från Knäredfreden till Rigas erövring* (Uppsala 1928) paa 300 tæt trykte Sider skildret Gustaf Adolfs Udenrigspolitik 1613—22. Hertil er benyttet ikke blot svensk Arkivmateriale — saaledes som i tidligere Behandlinger af Emnet — men ogsaa i udstrakt Grad det danske Rigsarkiv, saavel som Statsarkiverne i Berlin, Lübeck, Marburg og Schwerin. Skildringen er klar og grundig og overordentlig detailleret — selv aldrig afsendte Depecher og Instrukser er vidtløftigt gengivne. Der er saaledes opnaaet en sikker Viden om Emnet, man kan næsten sige fra Maaned til Maaned inden for det behandlede Tidsrum. I det hele har Grundigheden ikke skadet Overskueligheden, selv om man kunde ønske, at Forf. i noget højere Grad, end sket er, havde fremhævet Hovedlinierne i det politiske Spils fine og indviklede Væv. En stærk Ensidighed ligger i Emnets Natur og kan næppe undgaas, selv om man kan beklage, at den diplomatiske Historie er saa fuldstændig skilt fra den militære. Og Arbejdet har det Fortrin for lignende, navnlig tyske Værker, at Emnet i sig selv frembyder stor almen Interesse; her ligger Kimen til, hvad der udfoldede sig senere under Sveriges Deltagelse i Trediveaarskrigen.

Trods den stærkt objektive og udelukkende refererende Fremstillingsmaade giver Bogen et levende Indtryk af Gustaf Adolfs overlegne diplomatiske Dygtighed. Kongen har skarpt Blik for Helheden, og som allerede Karl IX søger han Støtte i Kampen mod Polen gennem Appel til den protestantiske Fællesfølelse. Hans egentlige Maal er dog at bringe Sverige ud af dets i udenrigspolitisk Henseende saa svækkede og isolerede Stilling. Ogsaa

da han senere arbejder for at indordne baade Danmark og sit eget Rige i et almindeligt evangelisk Forbund, er hans Hovedinteresse den at afskære Christian IV fra at drive en mod Sverige fjendtlig Politik. Først med Udgangen af det behandlede Tidsrum, da Habsburgernes Magtstilling begynder at blive truende for Landene ved Østersøkysten, faar hans Politik en virkelig antikatholsk Braad ved Siden af den antipolske og antidanske.

Christian IV.s Stilling var til at begynde med langt fordelagtigere; han var tysk Rigsfyrste, havde gode Familieforbindelser, nød almindelig Prestige. Men han evnede ikke som Gustaf Adolf at anlægge store Synspunkter, Betydningen af den evangeliske Union saa han saaledes ikke. Hans Forkærlighed for Legitimitetsprincippet stemte ham gunstigt for Spanien og Polen i Modsætning til Sverige og Nederlandene, hans Følelse af Fyrstemagtens Betydning kølgede hans Forhold til Hansestæderne. Klarlæggelsen af Sveriges Politik i disse Aar virker dog til en vis Grad som en Retfærdiggørelse af Christian IV.s Holdning i det nordiske Spørgsmaal, idet det slaas fast, hvor gennemgribende og næsten uundgaaeligt Modsætningsforholdet mellem Danmark og Sverige var.

*Johanne Skovgaard.*

Forskellige Sider af Sveriges indre politiske Historie i Tidsrummet mellem Enevældens Fald 1809 og Rigsdagen 1840—41, hvormed Tredivernes og Fyrrernes dramatiske Krise- og Kampaar kulminerede, er siden 1890 blevet belyst i en Række Specialundersøgelser, bl. a. af O. Alin, Ivar Andersson, P. O. Gränström og G. Rexius. I samme Plan ligger Knut Wichmans Disputats: *Karl XIV Johans regering och den liberale oppositionen under 1830-talets senare hälft* (Göteborg 1927). Bygget paa et omfattende, hidtil kun i ringe Grad udnyttet Kildestof — Depecher og andre officielle Akter, rige private Brevsamlinger, et Væld af Flyveskrifter samt Datidens Presse — frembyder dette læseværdige Arbejde en formentlig paa adskillige Punkter definitiv Skildring af de stridende Parters strategiske Opmarch til Braavallaslaget 1840—41.

Tredivernes Liberalisme maa, hævder Forfatteren, ikke opfattes som en ny Fremblomstring af det 18. Aarh.s Oplysning. Rationalismen havde været skeptisk, kølig, kosmopolitisk; den nye Oppositions Mænd var Disciple af Benjamin Constant, i mangt og meget Romantikere, Optimister med en glødende, stundom næsten religiøst farvet Begejstring for Frihedsidealerne (f. Eks. Richert), dertil dybt nationale; deres Hovedkrav var